

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU
ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL BECERİ DÜZEYLERİNİN FARKLI
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**

**INVESTIGATION OF SOCIAL SKILL LEVELS OF PHYSICAL
EDUCATION AND SPORTS HIGH SCHOOL STUDENTS IN
TERMS OF DIFFERENT VARIABLES**

Gönderilen Tarih: 06/04/2020
Kabul Edilen Tarih: 02/07/2020

Ünal TÜRKÇAPAR

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu,
Kırgızistan

Orcid: 0000-0002-4205-6446

Ayhan KAYABAŞI

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü,
Kahramanmaraş, Türkiye

Orcid: 0000-0001-7570-4748

Ökkeş ÇAM

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü,
Kahramanmaraş, Türkiye

Orcid: 0000-0002-2536-8448

Hüseyin EROĞLU

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu,
Kahramanmaraş, Türkiye

Orcid: 0000-0002-6124-8187

* Sorumlu Yazar: Hüseyin EROĞLU, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu,
eroglu1@gmail.com

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi

ÖZ

Araştırmanın amacı, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesidir. Çalışma grubu Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören 81 erkek 69 kadın olmak üzere toplam 150 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada tarama yöntemi uygulanmış betimsel bir araştırma olarak ele alınmıştır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ve Riggo (1986) tarafından geliştirilip, Türkçe 'ye uyarılma çalışmaları Yüksel (1998) tarafından gerçekleştirilen Sosyal Beceri Envanteri (SBE) ölçeği kullanılmıştır. Çalışmanın ortaya koyduğu bulgulara göre, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin; cinsiyet, sigara kullanma, spor yapma, algılanan sosyo-ekonomik değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Cinsiyet Değişkenine göre erkek öğrencilerin duyuşsal kontrol düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sigara kullanma değişkenine göre duyuşsal anlatımcılık ve sosyal kontrol alt boyutlarında ortalamaya bakıldığında sigara kullanmayan öğrencilerin sigara kullanan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Spor yapma değişkenine göre, Sosyal kontrol alt boyutunda anlamlı bir fark bulunmuştur. Spor yapmayan öğrencilerin spor yapan öğrencilere göre sosyal kontrol düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Algılanan sosyo-ekonomik değişkenine göre, duyuşsal duyarlılık alt boyutunda, öğrencilerin algıladıkları sosyo-ekonomik düzeyine göre sosyo-ekonomik durumu düşük olarak düşünen öğrencilerin orta ve iyi olarak hisseden öğrencilere göre duyuşsal duyarlılık düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Beden eğitimi ve spor yüksekokulu, sosyal beceri, değişken

Investigation of Social Skill Levels of Physical Education and Sports High School Students in Terms of Different Variables

ABSTRACT

The aim of the study is to examine the social skill levels of Physical Education and Sports School students among different variables. The study group consists of 150 students, 81 males and 69 females studying at Kahramanmaraş Sütçü İmam University, School of Physical Education and Sports. In the research, the scanning method was applied and it was considered as descriptive research. As the data collection tool, the Personal Information Form prepared by the researchers and the Social Skill Inventory (SBE) scale developed by Riggo (1986) and adapted to Turkish was used. According to the findings of the study, the School of Physical Education and Sports's social skill levels of students; It was determined that there was a significant difference according to gender, smoking, sports, perceived socioeconomic variables. It was determined that male students had high affective control levels according to the Gender Variable. When the average of affective expressiveness and social control sub-dimensions according to the smoking variable was examined, it was seen that non-smoking students were higher than smoking students. According to the variable of doing sports, a significant difference was found in the Social control sub-dimension. It was determined that students who do not do sports have higher social control levels than students who do sports. According to the perceived socio-economic variable, in the affective sensitivity sub-dimension, it was determined that the students who thought that the socio-economic status was low compared to the perceived socio-economic level of the students had higher affective sensitivity levels compared to the students who felt middle and good.

Key Words: School of physical education and sports, social skill, variable

GİRİŞ

İnsanların mutlu, sağlıklı ve eğitilmiş olmaları toplumsal kalkınmanın ana hattını oluşturmaktadır. Duygusal, bilişsel ve sosyal gelişim dönemlerini sağlıklı şekilde geçiren bireyler toplumda daha başarılı ve mutlu olabilmektedir²⁰. Bireyin yaşamını dengeli bir biçimde sürdürebilmesi için yaşadığı toplumun yapıcı davranış sistemiyle donanmış olması gerekmektedir. Bunu sağlayacak olan model ise eğitimidir¹⁵.

Sosyal beceriler, bireyin sosyal ortamlarda pozitif sosyal bulgular elde etmesini sağlayan, başkaları ile iletişimi mümkün kılan, sosyal yönden kabul edilebilir ve öğrenilmiş davranışlar olarak tanımlanmaktadır. Sosyal beceriler bireyin diğer insanlarla iletişim kurmasını kolaylaştıran beceriler olduğundan insan yaşamında önemli bir role sahiptir^{4,5}. Bireyin duygularını anlatması, bunu karşısındaki kişinin anlamasını sağlaması, onların duygularını anlayıp yorumlaması, çözümlenmesi ve duygularını kontrol etmesi günlük yaşamda oldukça önemlidir. Anne çocuğa, eşler birbirine, öğretmen öğrenciye duygularını anlatma ve onların duygularını anlama ve duygularını kontrol etme becerisini kazanırsa günlük yaşamımızda karşımıza çıkan ve bireylerin kendilerini ifade edememelerinden kaynaklanan başarısızlık ve çatışmalar azalacaktır²⁴.

Öğretmenlik mesleğinin görev ortamı, okul ve sınıf ortamındaki öğrencilerle sınırlı değildir. Okul dışında veliler ve toplumla da iç içe olan bir meslek gurubudur¹⁶. Ataunal (2003)², öğretmenlik mesleğinin önemini ise şu şekilde vurgulamıştır: "Geleceğin dünyasını iyi yetiştirmiş insanlar şekillendirecektir. İyi yetiştirmiş insan gücü bir ülkenin en büyük zenginlik kaynağıdır². Öğretmenler bunu sağlayacak en önemli meslek adamlarıdır". Bu nedenle öğretmen olmaya karar vermiş öğrencilerin bütün toplumların kabul ettiği insani değerler ahlak ve bilgiyle, kendi toplumunun kültür ve değer yargıları konusunda gerekli bilinci kazanmaları ve bunları yaşayarak topluma örnek olmaları bakımında önemlidir²³. Toplumsal ve bireysel yaşam için oldukça önemli olan sosyal becerilerin neler olduğu ve niteliği psikolojinin 1900'lü yılların başlarından beri üzerinde durduğu, ancak henüz cevaplamadığı sorulardır. Bu becerilerle ilgili ilk bilimsel incelemeler William James'in Psikolojinin Prensipleri adlı eserine dayanır. Bu eserde insanların sosyal ilişkilerinde birçok sosyal benliklerinin bulunduğu tezi öne sürülmüştür. Bu benliklerin sosyal ilişkilerimizde nasıl davrandığımızı gösteren kalıplar olduğu belirtilmektedir⁶.

Sosyal becerileri gelişmiş bir birey, çevresinde kabul gören, sevilen, popüler olan, arkadaş bulmakta güçlük çekmeyen, saldırgan davranışları olmayan, öfkesini kontrol edebilen, stresli durumlarla başa çıkabilen, sosyal problemleri çözüme başarılı olan kişidir¹³. Çocuklardaki sosyal becerilerin gelişmesi ile saldırgan davranışlar azalır, aile ilişkileri güçlenir, sağlam akran ilişkileri kurulur, işbirliği ve paylaşma artar⁹. Sosyal becerilerin uygun eğitim programları kullanarak geliştirilebildiği, yapılan araştırmalarla da kanıtlanmıştır^{10,24}.

Buradan hareketle bu çalışmanın amacı Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesidir.

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın Yöntemi

Araştırma tarama yöntemi uygulanmış, betimsel nitelikte bir çalışmadır. Tarama modelleri, geniş grupları içeren evrenden seçilmiş bir örneklem grup üzerinde yapılan, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle incelemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve var olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır¹⁷.

Araştırma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulunda 2018-2019 öğretim yılında eğitim-öğretim gören öğrencilerden gönüllü olarak katılmak isteyen 81 erkek 69 bayan olmak üzere toplam 150 birey oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine ilişkin bilgileri toplamak için çalışmayı yapan araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ve Riggio (1986)²¹ tarafından geliştirilip ve Türkçe'ye uyarlama çalışmaları Yüksel (1998)²⁵ tarafından gerçekleştirilen Sosyal Beceri Envanteri (SBE) ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek; 90 madde olup 32 tanesi ters kodlanmıştır. SBE sosyal becerileri altı ayrı alt boyutta ölçmektedir. Bunlar; 1. Duyuşsal anlatımcılık, 2. Duyuşsal duyarlılık, 3. Duyuşsal kontrol, 4. Sosyal anlatımcılık, 5. Sosyal duyarlılık 6. Sosyal kontrol'dür. Envanterdeki maddelere beşli likert tipi cevaplama anahtarı hazırlanmıştır. Anahtarda en düşük puan 1, en yüksek puan ise 5'tir. Çalışma grubumuzda Cronbach alfa kat sayısı 0,69 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Çalışmaya katılan bireyler hakkında tanımlayıcı bilgiler sağlamak amacıyla yapılan çalışmanın verileri SPSS 24 programında değerlendirilmiştir. Anketlerin veri girişlerinde Eren (2018)¹²'in geliştirmiş olduğu yöntem kullanılarak kolay ve güvenilir şekilde bilgisayar ortamına aktarılması sağlanmıştır. Örneklemden alınan verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için kullanılan Kolmogorow-Smirnov testi ve veri sayısına bakılarak uygun olan test yöntemleri belirlenmiştir. Araştırmanın verileri parametrik test uygulayacak kadar normal dağılım göstermediğinden, ikili karşılaştırmalı değişkenlerin değerlendirilmesinde (Tablo.1, Tablo.2 ve Tablo.3) Mann-Whitney U testi, ikiden fazla grup değişkenin analizinde (Tablo.4) Kruskal-Wallis H testinden yararlanılmıştır. İstatistikî analizlerde anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak seçilmiştir.

BULGULAR

Araştırma grubundan elde edilen veriler analiz edilerek aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırma Grubunun Cinsiyet Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	Z	p	
Duyuşsal Anlatımcılık	Bayan	69	75,91	5238,0	-0,108	0,914
	Erkek	81	75,15	6087,0		
Duyuşsal Duyarlılık	Bayan	69	76,40	5271,5	-0,234	0,815
	Erkek	81	74,73	6053,5		
Duyuşsal Kontrol	Bayan	69	67,92	4686,5	-1,979	0,048*
	Erkek	81	81,96	6638,5		
Sosyal Anlatımcılık	Bayan	69	77,25	5330,0	-0,456	0,649
	Erkek	81	74,01	5995,0		
Sosyal Duyarlılık	Bayan	69	69,64	4805,5	-1,526	0,127
	Erkek	81	80,49	6519,5		
Sosyal Kontrol	Bayan	69	73,12	5045,0	-0,622	0,534
	Erkek	81	77,53	6280,0		

*p<0,05

Tablo 1’de beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre, ölçeğin duyuşsal kontrol (Z=-1,979; p<0,05) alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur(p<0,05). Buna göre bayan öğrencilere göre erkek öğrencilerin duyuşsal kontrol düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2. Araştırma Grubunun Sigara Kullanma Durumu Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Sigara kullanıyor musunuz?	N	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	Z	p	
Duyuşsal Anlatımcılık	Evet	77	67,38	5188,0	-2,361	0,018*
	Hayır	73	84,07	6137,0		
Duyuşsal Duyarlılık	Evet	77	76,88	5919,5	-0,399	0,690
	Hayır	73	74,05	5405,5		
Duyuşsal Kontrol	Evet	77	77,85	5994,5	-0,683	0,495
	Hayır	73	73,02	5330,5		
Sosyal Anlatımcılık	Evet	77	77,79	5989,5	-0,664	0,507
	Hayır	73	73,09	5335,5		
Sosyal Duyarlılık	Evet	77	79,64	6132,0	-1,199	0,230
	Hayır	73	71,14	5193,0		
Sosyal Kontrol	Evet	77	68,55	5278,5	-2,018	0,044*
	Hayır	73	82,83	6046,5		

*p<0,05

Tablo 2’de beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin sigara kullanıyor musunuz değişkenine göre, ölçeğin duyuşsal anlatımcılık (Z=-2,361; p<0,05) ve sosyal kontrol (Z=-2,018; p<0,05) alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p<0,05). Bu farklılık duyuşsal anlatımcılık ve sosyal kontrol alt boyutlarında ortalamalarına bakıldığında sigara kullanmayan öğrencilerin sigara kullanan öğrencilere göre yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 3. Araştırma Grubunun Spor Yapma Durumu Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Spor Yapıyor musunuz?		N	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	Z	p
Duyuşsal Anlatımcılık	Evet	125	72,61	9076,5	-1,827	0,068
	Hayır	25	89,94	2248,5		
Duyuşsal Duyarlılık	Evet	125	75,62	9452,5	-0,076	0,940
	Hayır	25	74,90	1872,5		
Duyuşsal Kontrol	Evet	125	75,63	9453,5	-0,081	0,935
	Hayır	25	74,86	1871,5		
Sosyal Anlatımcılık	Evet	125	77,41	9676,0	-1,206	0,228
	Hayır	25	65,96	1649,0		
Sosyal Duyarlılık	Evet	125	74,46	9307,0	-0,659	0,510
	Hayır	25	80,72	2018,0		
Sosyal Kontrol	Evet	125	72,30	9037,0	-2,026	0,043*
	Hayır	25	91,52	2288,0		

*p<0,05

Tablo 3'de beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin spor yapma durumu değişkenine göre, ölçeğin sosyal kontrol (Z=-2,026; p<0,05) alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p<0,05). Buna göre spor yapmayan öğrencilerin spor yapan öğrencilere göre sosyal kontrol düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Araştırma Grubunun Algılanan Sosyo-Ekonomik Durum Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Algılanan sosyoekonomik durum		N	Sıra Ortalama	df	X ²	p	Fark
Duyuşsal Anlatımcılık	1. Düşük	35	65,97	2	2,942	0,230	
	2. Orta	80	80,68				
	3. İyi	35	73,19				
Duyuşsal Duyarlılık	1. Düşük	35	97,23	2	12,505	0,002*	1>2,3
	2. Orta	80	71,64				
	3. İyi	35	62,59				
Duyuşsal Kontrol	1. Düşük	35	67,61	2	1,609	0,447	
	2. Orta	80	77,08				
	3. İyi	35	79,77				
Sosyal Anlatımcılık	1. Düşük	35	87,33	2	4,076	0,130	
	2. Orta	80	74,09				
	3. İyi	35	66,90				
Sosyal Duyarlılık	1. Düşük	35	82,60	2	2,086	0,352	
	2. Orta	80	75,83				
	3. İyi	35	67,66				
Sosyal Kontrol	1. Düşük	35	70,03	2	0,732	0,693	
	2. Orta	80	77,01				
	3. İyi	35	77,53				

*p<0,05

Tablo 4'de beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin algılanan sosyo-ekonomik durum değişkenine göre, ölçeğin duyuşsal duyarlılık (X²=12,505; p<0,05) alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p<0,05). Buna göre, öğrencilerin algıladıkları sosyo-ekonomik düzeyine göre sosyo-ekonomik durumu düşük olarak düşünen öğrencilerin orta ve iyi olarak hisseden öğrencilere göre duyuşsal duyarlılık düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir (p<0,05).

TARTIŞMA

Araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre yapılan çalışmada erkek öğrencilerin lehine duyuşsal kontrol düzeylerinin (Tablo 1) istatistiksel olarak yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum erkek öğrencilerin bayan öğrencilere göre beceri düzeylerinin iyi olduğunu göstermektedir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde; Şenol ve Türkçapar (2016)²² yaptıkları çalışmada cinsiyet değişkenine göre sosyal beceri duyuşsal kontrol alt boyutunda erkeklerin bayanlara göre daha yüksek beceri seviyesinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç da yapmış olduğumuz çalışmayla benzerlik göstermektedir. Bu konuda yapılan birçok çalışma ile de örtüşmektedir^{6,26,14}. Avşar ve Kuter (2007)⁵ çalışmaları da bu sonucu desteklemektedir. Sosyal beceriler ve cinsiyet konusunda yapılan çalışmalarda, kızların erkeklere oranla daha fazla uygun sosyal davranışlar gösterdikleri bulunmuştur^{19,1}.

Araştırma grubunun sigara kullanım değişkenine göre, ölçeğin duyuşsal anlatımcılık ve sosyal kontrol alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda çalışmada duyuşsal anlatımcılık ve sosyal kontrol alt boyutlarında ortalama (Tablo 2) göz önüne alındığı zaman sigara kullanmayan öğrencilerinin, sigara kullanan öğrencilere göre sosyal beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Araştırma grubunun spor yapma değişkenine göre, ölçeğin Sosyal Kontrol alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (Tablo 3). Buna göre Spor yapmayan öğrencilerin spor yapan öğrencilere göre Sosyal Kontrol düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sporun sosyalleşmeyi artırdığı birçok çalışmada belirtilmektedir¹⁸. Araştırma grubunun sosyo-ekonomik değişkenine göre, ölçeğin duyuşsal duyarlılık alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (Tablo 3). Buna göre, öğrencilerin orta ve iyi olarak hisseden öğrencilere göre duyuşsal düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. İlgili yazın incelendiğinde Sosyo-ekonomik düzeyin de sosyal beceriler üzerinde etkisi olduğu belirtilmektedir¹¹.

Genel olarak baktığımızda beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir. Farklı değişkenlere göre bu etkilenmenin değişebileceği söylenebilir. Bununda sporun sosyalleşmeye yapmış olduğu olumlu katkıdan dolayı olduğu söylenebilir. Yapmış olduğumuz bu çalışma sonucunda beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerin kişisel bilgi formu aracılığıyla ulaştığımız cinsiyet, sigara kullanım, spor yapma, sosyo-ekonomik değişkenlerle birlikte incelediğimiz zaman ortaya farklı sonuçlar çıkmış olup; bu sonuç doğrultusunda değişkenleri değiştirilerek ve farklı gruplar üzerinden önemli sonuçlara ulaşılabilir.

KAYNAKLAR

1. Akfırat FÖ. (2006). Sosyal yeterlilik, sosyal beceri ve yaratıcı drama. *Yaratıcı Drama Dergisi*. 1(1), 39-58.
2. Ataunal A. (2003). Niçin ve nasıl bir öğretmen. Milli Eğitim Vakfı Yayınları. Ankara.
3. Atkins-Burnett SM. (2001). Measuring social competence in the early elementary years: A Rasch analysis (Doctoral dissertation, ProQuest Information & Learning).

4. Avcioğlu H. (2005). *Etkinliklerle sosyal beceri öğretimi*. 2. Baskı. Kök Yayıncılık. Ankara.
5. Avşar Z., Kuter FÖ. (2007). *Beden eğitimi ve spor bölümü öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin belirlenmesi (Uludağ Üniversitesi örneği)*. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*. 3(2), 197-206.
6. Bacanlı H. (1999). *Sosyal beceri eğitimi*. Nobel Yayınları. Ankara.
7. Bozgün K., Pekdoğan S. (2018). *Öğretmen adaylarının sosyal beceri düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. *Sakarya University Journal of Education*. 8(4), 151-167
8. Deniz ME. (2003). *Üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (9), 501-532.
9. Durualp E. (2014). *Ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin cinsiyet ve sınıfa göre incelenmesi*. *The Journal of Academic Social Science Studies*. 26(2), 13-25.
10. Durualp E., Aral N. (2010). *Altı yaşındaki çocukların sosyal becerilerine oyun temelli sosyal beceri eğitiminin etkisinin incelenmesi*. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 39, 160-172.
11. Erdoğan F. (2002). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinde sosyal becerilerin sosyo-ekonomik düzey, cinsiyet ve yaş ile ilişkisi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi. Ankara.
12. Eren AS. (2018). *Anketlerin veri girişlerinin kolay bir şekilde yapılmasını sağlayan bilgisayar tabanlı bir yöntemin tanıtımı*. *Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*. 4(8), 76-83.
13. Gülay H., Akman B. (2009). *Okul öncesi dönemde sosyal beceriler*. Pegem Akademi Yayınları. Ankara.
14. Hamarta E. (2000). *Üniversite öğrencilerinin yalnızlık ve sosyal beceri düzeylerinin öğrencilerin özlük nitelikleri açısından incelenmesi*. *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi, Konya.
15. Hizal A. (1982). *Programlı Öğretim Yönteminin Etkililiği (Karşılaştırmalı Uygulamalı Araştırma)*. Sevinç Matbaası. Ankara.
16. İltar İ. Köksalan B. (2011). *Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine olan tutumları*. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 21(1), 113-128.
17. Karasar N. (1994). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler*. 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd. Ankara.
18. Karasüleymanoğlu A. (1992). *Yeni boyutlarıyla spor*. 3. Baskı. Tamer ofset. Ankara.
19. Matson JL., Heinze AH., Helsel WJ., Kopperman G. (1986). *Assessing social behaviors in the visually handicapped: The matson evaluation of social skills with youngsters*. *Journal of Clinical Child Psychology*. 15(1), 78-87.
20. Okumuş M. (2011). *Öğretmenlerde meslek tatmini ve iş stresi*. Ark Kitap. İstanbul.
21. Riggio ER., Throckmorton B., De Paola S. (1990). *Social skills and self-esteem*. *Personality and Individual Differences*. 11, 799-804.
22. Şenol E., Türkçapar Ü. (2016). *Öğretmen adaylarının sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi*. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 40, 455-456.
23. Tanel Z., Tanel R. (2013). *Fizik öğretmen adaylarının, fizik dersine ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesine ilişkin boyamsal bir çalışma*. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2(2), 451-468 .

24. Villares E., Brigman G., Peluso P. (2008). Ready to learn: an evidence-based individual psychology linked curriculum for prekindergarten through first grade. *Journal of Individual Psychology*. 64(4), 386-402.
25. Yüksel G. (1998). Öğretmen adayı öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin bazı değişkenler açısından yordanması. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 19(2), 97-109.
26. Yüksel G. (1997). Sosyal beceri eğitiminin üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeyine etkisi. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
27. Yüksel G. (2017). Sosyal beceri eğitiminin üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerine etkisi. *Pegem Atıf İndeksi*. 349-395.

